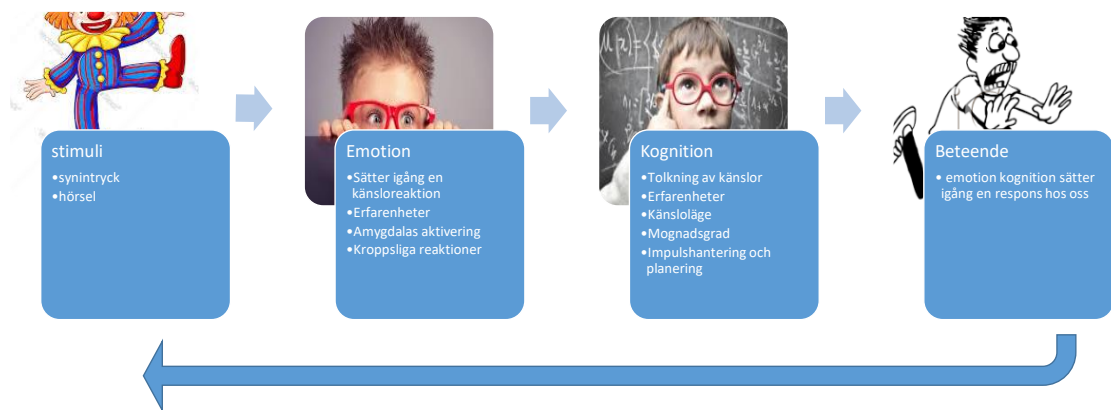

Neuropsykiatriska diagnoser

Perception, kognition och beteende

Lilly Augustine
Lektor i psykologi
Högskolan Kristianstad

Hur fungerar vi och varför beter vi oss som vi gör?

Upplägg

- 1: Neuropsykiatriska diagnoser, vad är det?
- 2. Hur fungerar vår hjärna
- 3: Begreppsuppfattning och förståelse
- 4: Självreglering
- 5: Theory of mind och mentalisering

Hur vanligt är då olika diagnoser

Tabell 1.1. Frekvensen av vissa psykiska störningar i barn- och ungdomsåren.

Tillstånd/diagnos	Frekvens	Referens
Autism	1,2 % skolbarn	Gillberg, 2010
ADHD	5,3 % skolbarn	Polanczyk et al., 2007
IDD med psyk. problematik	1 % skolbarn	Gillberg, 2010
Anorexia nervosa	0,6 % tonåringar	Råstam et al., 1989
Psykos med tonårsdebut	0,6 %	Gillberg et al., 1996
Selektiv mutism	0,2 % skolbarn	Kopp & Gillberg, 1997
Tourettes syndrom	1 % skolbarn	Kadesjö & Gillberg, 2000b
Depression	8 % tonåringar	Eapen & Cmceec, 2012
Sociala beteendestörningar	Många procent	Nock et al., 2006

Gillberg et al, 2015. (sid 21)

Elever med ADHD

- Stora svårigheter som påverkar vardagsfungerandet i fler miljöer än en. – *dvs. Bara problem i skolan räcker inte!*
- Symtomen ska funnits en längre tid och inte bero på andra omständigheter- skolplacering, hemförhållanden osv.
- Vid intellektuell funktionsnedsättning ska man ta hänsyn till mental ålder.

Exter: <http://www.theatlantic.com/health/archive/2013/02/a-western-diet-high-in-sugar-and-fat-could-contribute-to-adhd/257053/>

Tre undergrupper av ADHD

- **Hyperaktivitet**
 - Motorisk orolighet, svårt att vara stilla
 - Men verkar kunna ha uppmärksamhet
- **Uppmärksamhet**
 - Passiva (saknar motor)
 - Dagdrömmar och sömngigt intryck
 - Behöver längre tid, långsammare
 - Vanligt med oro, ångest depression
- **Kombinerad med impulsivitet**
 - Reagerar på nya stimuli, svårt att hålla focus
 - Svårt att vara stilla
 - Svårt styra uppmärksamhet
 - Klarar inte att hålla tillbaka impulser

Skillnader pojkar och flickor

- Pojkar har mer synliga än flickor i skolan
- Flickor mer problem hemma, pojkar i skolan
- Hyperaktiviteten syns på olika sätt
- Kulturellt skild syn på pojkar och flickor

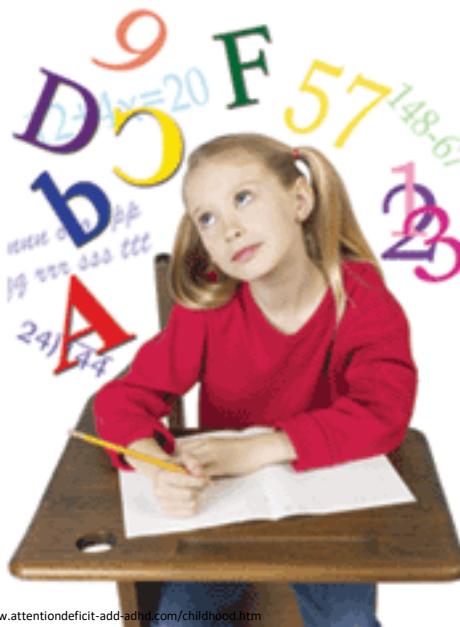

Foto: <http://www.attentiondeficit-add-adhd.com/childhood.htm>

Autism

Kommunikations och
socialt samspel

Begränsade
repetitiva mönster

Bristerna ska finnas
i flera olika
sammanslag

Leda till tydlig
begränsning i
funktionsförmåga

Ska funnits sedan
tidig ålder – (även om
de kan bli tydliga i
skolåldern eller
senare)

Exempel på tecken på autism

- Tar inte initiativ till kontakt
- Känner inte av personliga gränser utan står för nära och pratar högt
- Undviker ögonkontakt
- Anpassar sig inte till olika sammanhang utan pratar likadant med alla
- Svårt med sensoriska intryck- syn hörsel- taktilt
- Tar distanslös kontakt och pratar med okända
- Har för ihärdig ögonkontakt
- Radar upp leksaker men leker inte med dem
- Upprepar tomma fraser
- Har svårt att förstå och använda kroppsspråk och ansiktsuttryck

Ett annorlunda tänkande

Tre områden som brister

- Mentalisering (theory of mind)
- Central Koherens
- Exekutiva funktioner

Ojämnhet i förmågor vanligt i autism

- Bra i en sak, dålig i en annan
- Bra detalj sinne, programmering, språk osv.
- Dåligt på sociala situationer eller planera hemma. Saker utan tydliga regler.
- Ojämnhet över tid, det kan vara olika för olika dagar.

Tabell 8.2. Autism och associerade funktionsnedsättningar.

Associerade funktionsnedsättningar	Ungefärlig frekvens vid autism
Intellektuell funktionsnedsättning	15 % (80 % i gruppen med klassisk autism)
Språkstörning	30 %
Epilepsi	30 % (i unga vuxenår)
Hörselnedsättning	20 %
Synnedsättning	10 %
Strabism	30 %
CP	< 5 %
ADHD	40 %
Tics och Tourettes syndrom	80 %

Film?

Svårigheter med joint attention

Att leva med Asperger

Upplägg

- 1: Diagnoser vad innebär dem
- 2. **Hur fungerar vår hjärna**
- 3: Begreppsuppfattning och förståelse
- 4: Självreglering
- 5: Theory of mind och mentalisering

Vår verklighet skapas genom våra intryck och tolkning av dessa

Relation sensation och perception

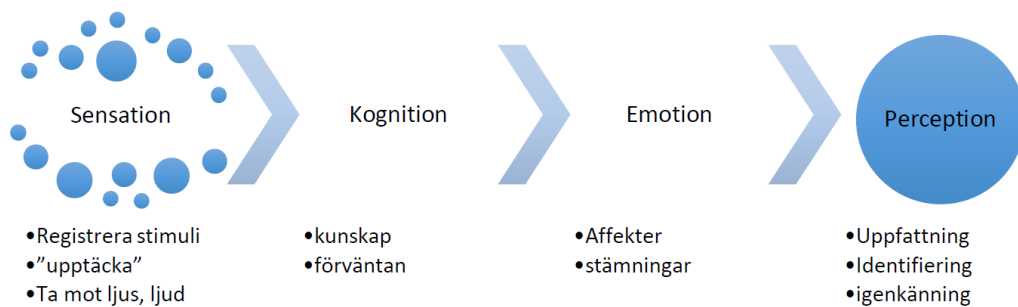
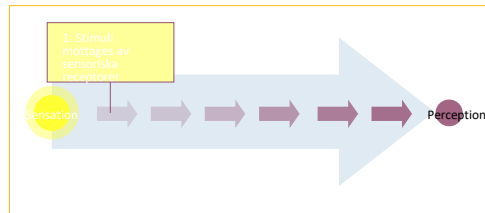

Bild av Camilla Siotis Ekberg

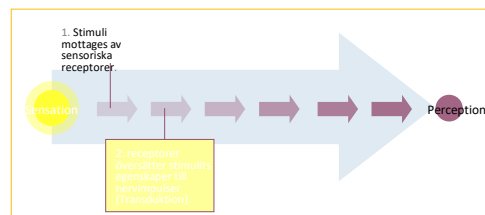
Perception ger sinnesupplevelsen mening

Att sortera, tolka, analysera och integrera stimuli genom sinnesorganen och hjärnan

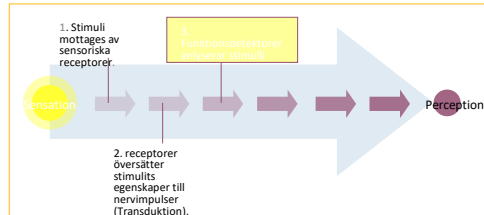
Perception ger sinnesupplevelsen mening

Att sortera, tolka, analysera och integrera stimuli genom sinnesorganen och hjärnan

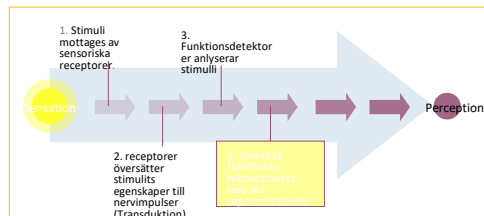
Perception ger sinnesupplevelsen mening

Att sortera, tolka, analysera och integrera stimuli genom sinnesorganen och hjärnan

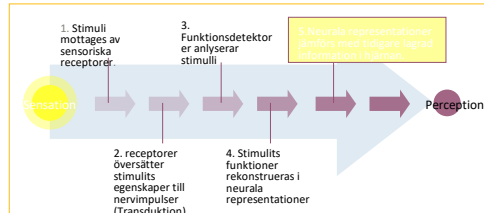
Perception ger sinnesupplevelsen mening

Att sortera, tolka, analysera och integrera stimuli genom sinnesorganen och hjärnan

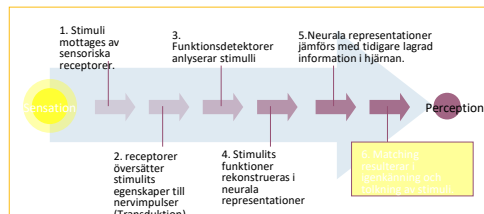
Perception ger sinnesupplevelsen mening

Att sortera, tolka, analysera och integrera stimuli genom sinnesorganen och hjärnan

Perception ger sinnesupplevelsen mening

Att sortera, tolka, analysera och integrera stimuli genom sinnesorganen och hjärnan

Sinnesintryck, energi och utmanande beteende

Klumpighet,
kroppsuppfattning,
balans

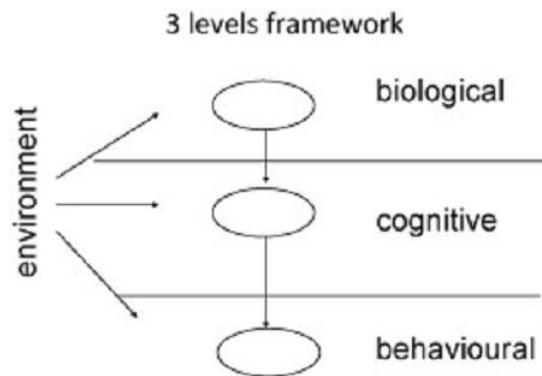

Central koherens (helhet och delar)

- Förmåga att föra ihop delar till förståbar helhet.
- Hur vi uppfattar detaljer och helheter (missar helheten, för detaljer)
- Svag central koherens innebär att vi fokuserar på detaljer i det vi hör, ser och uppfattar
- Svårt med sammanhanget i kommunikation
- Svårt att se helheten i en ny omgivning (svårt att lära känna en ny omgivning)
- Svårt att förstå konsekvenser (belöning t.ex.) , svårt att förstå att det faktiskt var jag som åstadkom detta,
- De med mycket svag central koherens är också mycket beroende av rutiner, att alla saker ska stå på samma ställe (omvärlden kan bli svår att förstå om man flyttar runt för många saker)

Cognitive Developmental Neuroscience – alla nivåer påverkas av miljö/erfarenheter

LÅNAT BILD AV Camilla Siotis Ekberg , tackar

Utveckling

- Experience-expectant
 - Normala erfarenheter (synintryck för båda ögonen för synintryck) (tal för att lära sig språk osv)
- Experience-dependant
 - Sådant som inte är förberett för evolutionen- specifikt exponering (t.ex. läsning behöver text och undervisning)
- Mognad inte samma sak som ålder
 - Tidig utveckling- mer biologisk (gen) driven
 - Senare utveckling- mer erfarenhetsdriven

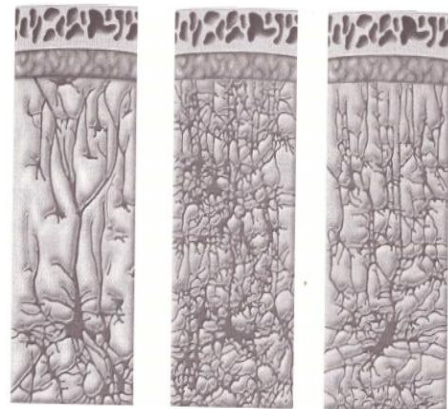
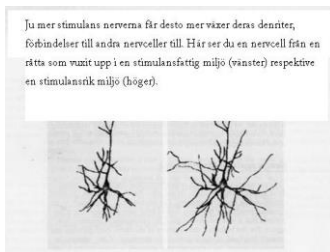
Barnet föds med beredskap för livet som människa

- ett antal reflexer
- relativt moget sinne för beröring, temperatur och kroppsposition
- föredrar att titta på ansikten framför andra saker och efter några dagar verkar de kunna särskilja sin mamma ansikte från andras
- är mer känsliga för ljud som ingår i mänskligt språk

LÅNAT AV Camilla Siotis Ekberg , tackar

Hjärnans tillväxt

- Hjärnan har en biologisk drivkraft för att utvecklas.
- MEN drivs också av stimulansen av vad vi får och vad vi gör
- En violinists hjärnbark är t ex tjockare pga fler förbindelser i det område som kontrollerar vänstra handens fingrar.

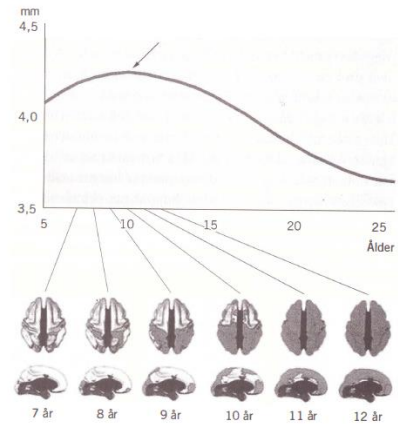
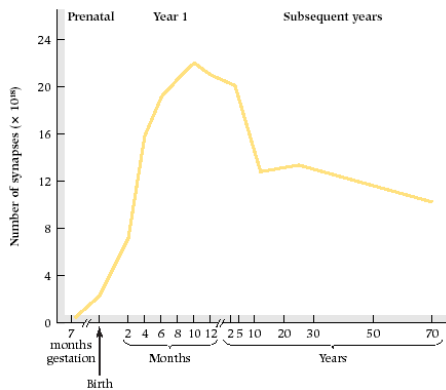
Figur 2.1: Nervcellernas grenverk av utskott är först glest (till vänster) men blir under den tidiga barndomen tätare (bilden i mitten), för att under senare delen av barndomen och i tonåren tunnas ut (bilden till höger).

LÅNAT BILD AV Camilla Siotis Ekberg , tackar

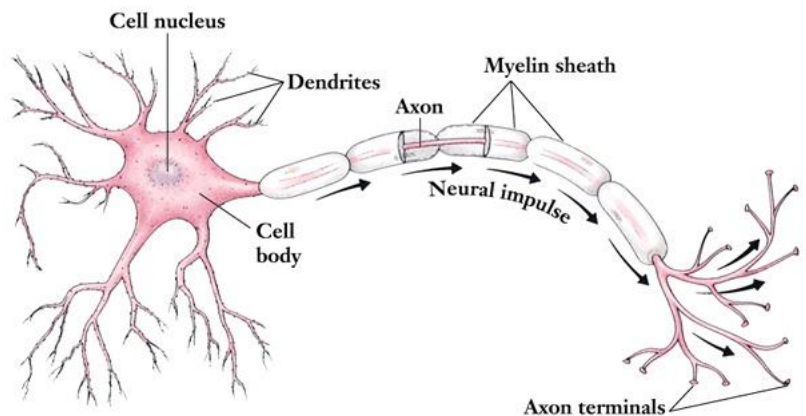
Klingberg, den lärande hjärnan sid 21

Hjärnans tillväxt,

synapstillväxten

Figur 2.2: Kurvan överst visar hur hjärnbarkens tjocklek förändras under barndomen när förgreningarna först blir tätare och senare tunnas ut. Pilen anger den maximala tjockleken, som är ett mått på mognadsgrad. Nedre delen visar hur hjärnans olika delar mognar i olika takt (efter Shaw och medarbetare, 2008).³ Mörkare delar visar när ett område i hjärnan nått sin maximala tjocklek. I den övre raden ses hjärnan ovanifrån (vänster hjärnhalva till vänster).

Vid födseln har hjärnan redan alla sina celler. Ändå är den $\frac{1}{4}$ av en vuxens storlek.

1. Dendriternas storlek och förgreningar
2. Axoners förgreningar och myelisering
(-> processhastighet)

LÅNAT BILD AV Camilla Siotis Ekberg , tackar

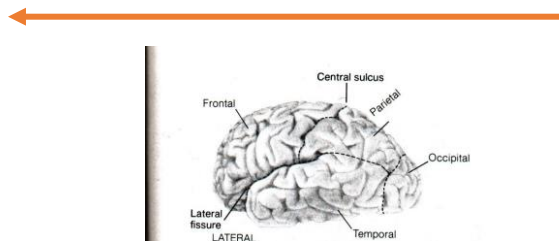
Exekutiva funktioner

"Learning is a side-effect of attending"

Logan

Hjärnans utveckling

Mognaden av centrala
nervsystemet går bakifrån och
framåt

Exekutiva funktioner

- Har med målinriktade handlingar
- Styra
- Planera
- Viktig i förändring, beslutsfattning, utvärdera vårt beteende
- samordningsfunktion
- Bryter rutiner (stoppa processer och reflexhandlingar)
- Viktig roll i minnet och avancerat tänkande

Exekutiva förmågor och minne

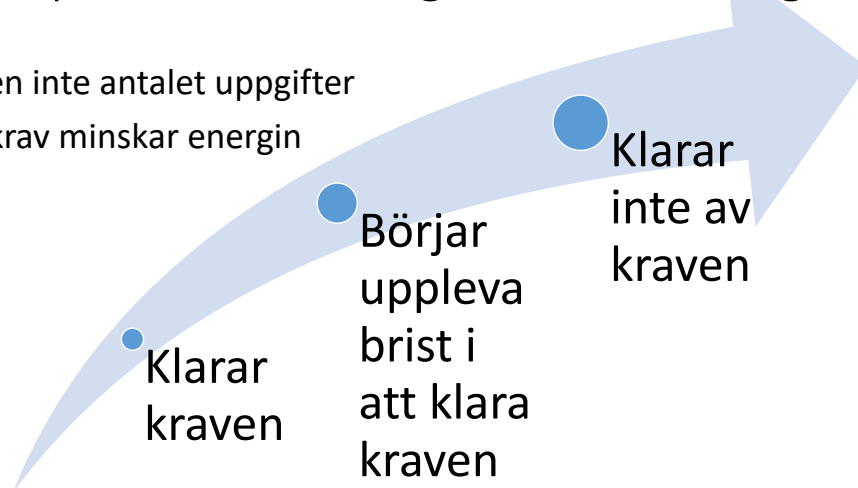
- Reglerar och kontrollerar
- Styrfunktioner
- Vissa är inte färdigutvecklade förrän i 20 års åldern
- Heta och kalla
- Heta är färgade av känslor
- Kalla är mer resonerande –renodlat kognitiva
 - Uppmärksamhet
 - Målstyrt beteende
 - Kognitiv flexibilitet

Svårigheter med olika exekutiva förmåga

- Bromsa impulser
 - Vänta på sin tur, sätter igång utan att lyssna färdigt, pratar för högt, vid fel tillfälle.
- Växla från en situation till en annan (metakognitiv och beteendedel)
 - Acceptera att planer ändras, kan inte ändra strategi, kör fast, svårt med oväntade förändringar
- Känslomässig kontroll
 - Överreagerar, lätt tårögd, översvämmande känslor, starka reaktioner
- Självreflektion
 - Möjlighet att sätta sig själv i relation till andra, realistiska bedömningar av förmåga
- Arbetsminne
 - Disträ, glömsk, slarvar, tappar tråden
- Planera och organisera
 - Svårt att se orsak och verkan, svårt att balansera skola, fritid, hittar inte nya lösningar, planerar inte, rörigt, tappar bort saker ofta.

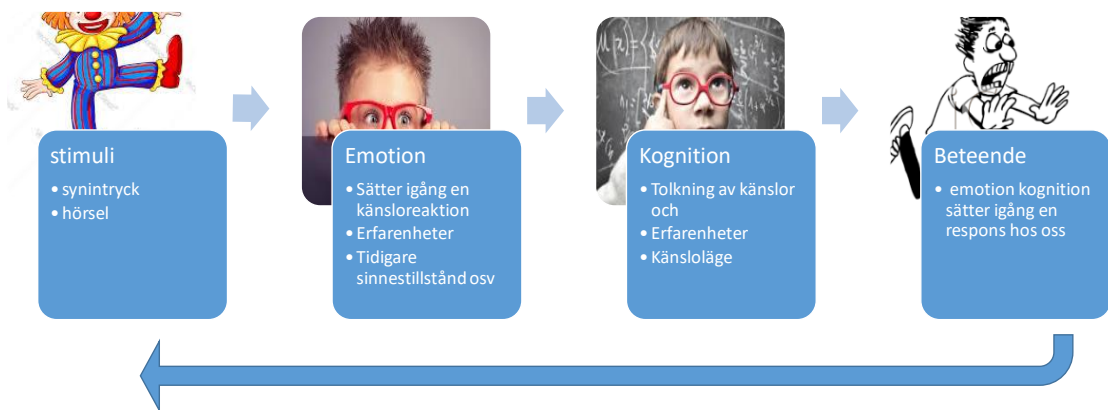
Stress på verkar vår reglerande förmåga

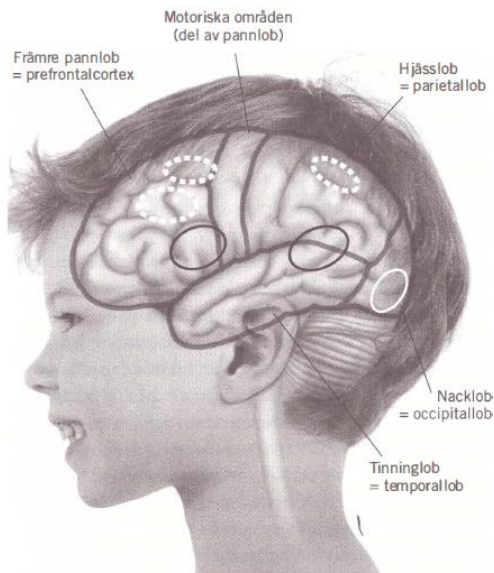
- Kraven inte antalet uppgifter
- Fler krav minskar energin

Minnesfunktioner- inlärnin

Hur fungerar vi och varför beter vi oss som vi gör?

Figur 2.3: Arbetsminnesområden. Svarta cirklar = enbart verbala områden; vita heldragna cirklar = enbart visuella områden; streckade linjer = aktiveras vid både verbalt och visuospatialt arbetsminne.

Områden viktiga för arbetsminnet

Frontalloben aktiveras vid alla former av arbetsminnes test

Klingberg den växande hjärnan sid 33

Inläring – påverkan på NERVERNAS STRUKTUR I HJÄRNAN

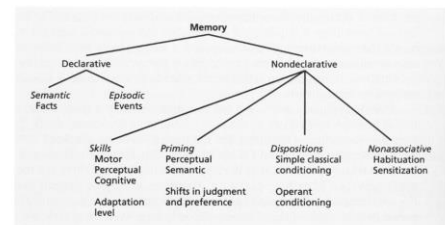
Hjärnans utveckling

- Synapser (koppling mellan två neuron)
- Axoner (ledare mellan nerver)
- Dendriter (ledare in i nervsynapser)
- Kapillärer (tunna blodkärl) – de områden av hjärnan som är särskilt aktiverade har högre blodflöde (Jmf PET-scan)

Minne styr inläring men också hur vi väljer att bete oss

FIGURE 9.7

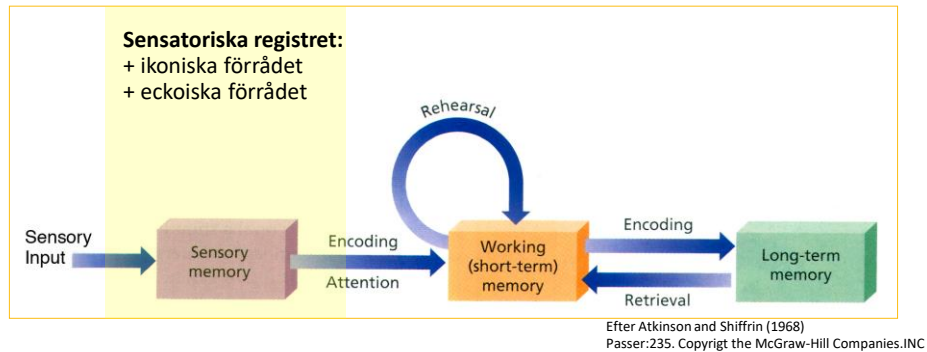
A tentative taxonomy for the representation of types of memory. Declarative memory contains episodic and semantic memory, while nondeclarative memory includes skills, priming, dispositions, and other types of memories. From Squire et al. (1990).

Trestegsmodellen

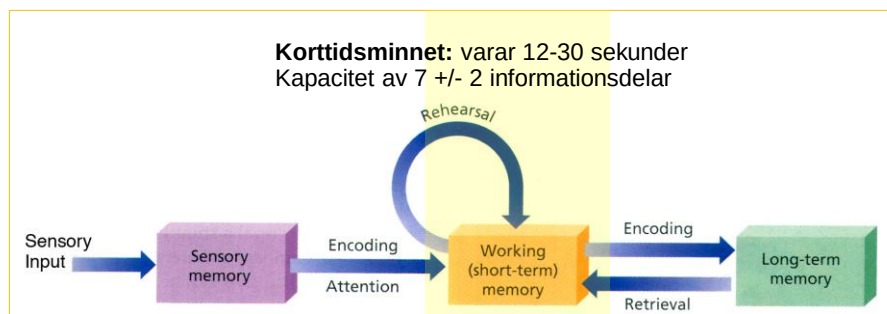
Minnet har tre centrala komponenter

Sensationsminnet, som under en mycket kort tid håller inkommande information

Trestegsmodellen

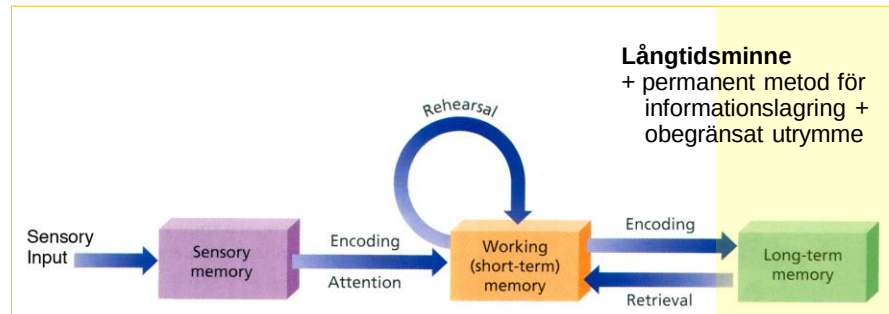
Arbetsminnet (korttidsminnet) Processar specific information som den fått från sensationsminnet samt information som återhämtats från långtidsminnet.

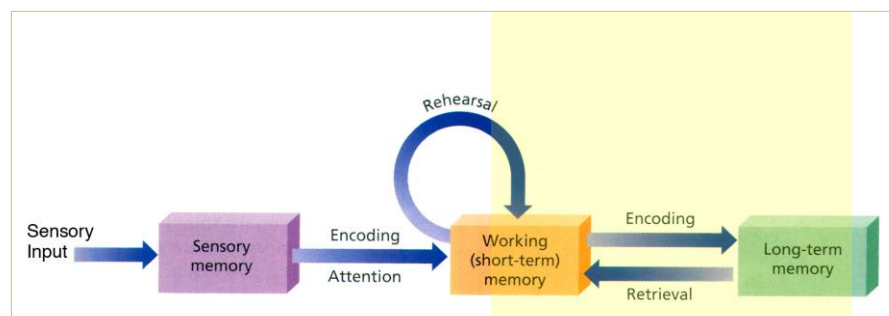
Trestegsmodellen

Långtidsminnet, det är där vi lagrar information över längre tidsperioder.

Source: Adapted from Atkinson & Shiffrin, 1968.

Om vi ska ha ett medvetet minne eller information måste denna information återhämtas (retrieve) från långtidsminnet och skickas till korttidsminnet

En modell över arbetsminnet

- Inom Kognition ses kort-tidsminnet som ett arbetsminne
- **Arbetsminnet: ett system med begränsad kapacitet som tillfälligt lagrar och processor information**
 - *fonologiskloopen*: lagrar mentala representationer av ljud
 - *Visospatsiala skissblocket*: stores visual and spatial information
 - *Episodisk buffer*: interagerar och manipulerar information från fonologiska loopen och det visospatsiala skissblocket
 - *VD (central executive)* styr över bla uppmärksamhet och integrerar information i den episodiska buffern

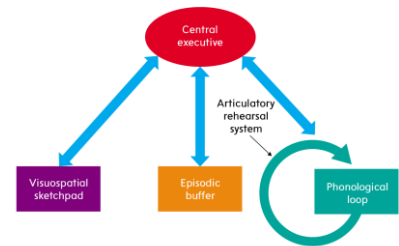
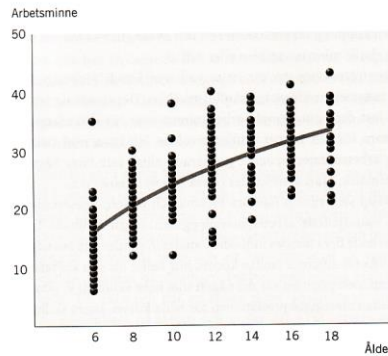

FIGURE 8.6 Components of working memory.
According to Baddeley's most recent model, working memory has four components.
Source: Adapted from Baddeley, 2002.

Arbetsminne

- systemen är känsliga för inferens (sammanblandning)
- Det är lättare att **peka** som reaktion på auditiva stimuli, men att **svara** verbalt på visuella stimuli
- Genom att använda båda systemen ökar man sin kapacitet något

Arbetsminnets utveckling (Klingberg)

Figur 1.1: Ålder och arbetsminne (antal rätt på ett visuospatialt arbetsminnestest) hos barn och ungdomar i Nynäshamnstudien. Varje cirkel representerar en individ.

Sematiskt nätverk

- Associativt nätverk
 - Begrepp är cirkelarna
 - Linjerna är associationer, kortare starkare.
 - Aktivering av en sprider aktiveringen till relaterade koncept
- Ett sätt att aktivera priming.

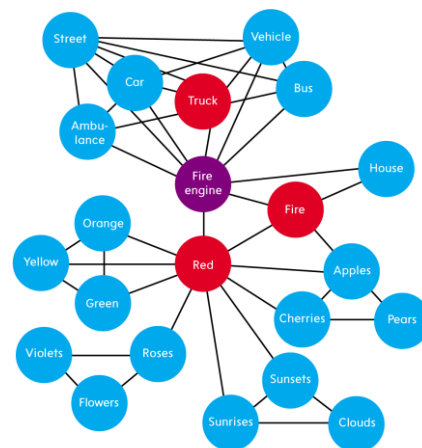

FIGURE 8.12 Semantic networks.

Each node in this semantic network represents a concept. The lines represent associations between concepts, with shorter lines indicating stronger associations.

Source: Adapted from Collins and Loftus, 1975.

From Short-term to Long-term

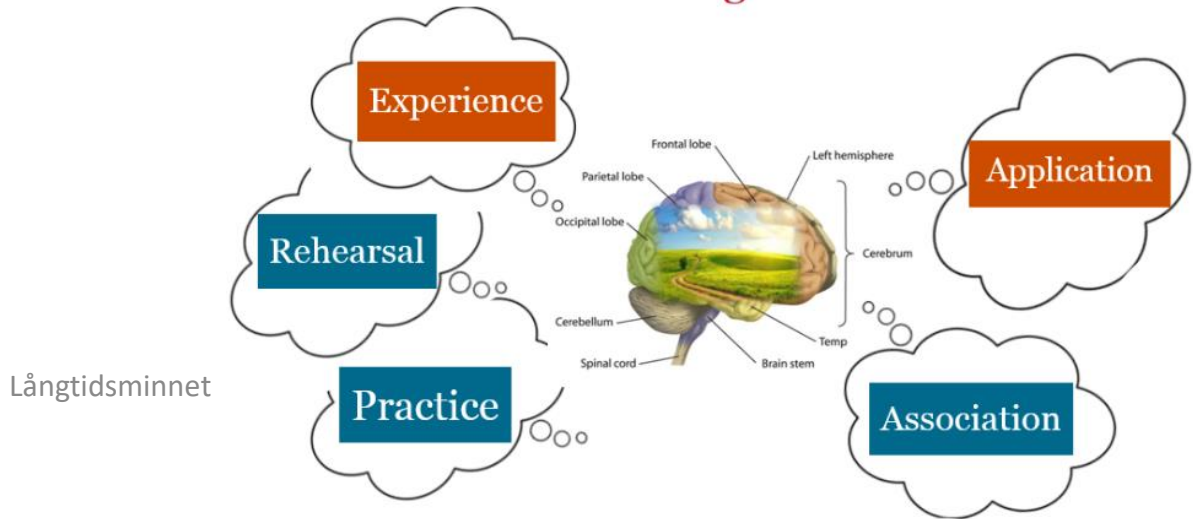

Bild: Brian Mulliner Short to long-term_ the journey

Faktorer som kan inverka på minnesuppgifters svårighetsgrad

- Priming/kontext – aktivering samt förväntningar
- Kunskap relaterad till materialet
- Schema/script
- Kognitiva strategier
- Automatisering
- Psykologiskt tillstånd (ex stress)

Minne vid annorlunda kognition

Det kan vara rörigt i långtidsminnet- svårt att återkalla, man kanske inte har samma ordning i nätverken

Svårt att generalisera, man minns bara i rätt omständigheter

Svårt att automatisera färdigheter

svårare att lagra procedurminnen – mer medveten ansträngning för att göra

Hinner inte inkoda- lära sig informationen (arbetsminnesbegränsningar)

Arbetsminne - lösningar

- Träna och öka arbetsminneskapaciteten (bilder, associationer osv)
- Minska uppgifters krav på arbetsminneskapacitet (chunking)
- Strategier för att minska minneskraven (repetera, använda flera sinnen, variera)

Upplägg

- 1: Diagnoser vad innebär dem
- 2. Hur fungerar vår hjärna
- 3: **Begreppsuppfattning och förståelse**
- 4: Självreglering
- 5: Theory of mind och mentalisering

Ett sätt att se på begåvning

Vad är begåvning?

- Förutsättningar för att utveckling och utövande av olika färdigheter, tänkande och problemlösning
 - Ordna upp sinnesupplevelser till en verklighetsuppfattning
 - Vägleder tankar och handlingar mot ett mål
 - Förstår symboler och utvecklar ett språk
 - Tänka abstrakt
 - Se relationer
 - Anpassa sig till olika situationer
 - Använda erfarenheter på ett effektivt sätt.

Kognitiva zoner

Förmåga utifrån kognitiv utveckling

1: objektkonstans

2: objektpermanens

3: evokativt minne

Kognitiva zoner

- A: grav
 - Förstår varken objektkonstans, objekt permanens eller har evokativt minne
- B: måttlig
 - kan tala förstå bilder, förstår inte saker de inte sett. Styr av rutiner och tankekedjor
- C: lindrig
 - har alla 3 kan förstå konkreta symboler som ord, bilder tecken

Begåvningens 5 dimensioner

- Rumsuppfattning
- Tidsuppfattning
- Kvalitetsuppfattning
- Kvantitetsuppfattning
- Orsaksuppfattning

Mental snabbhet är en annan aspekt som skär igenom dessa dimensioner

Rumsuppfattning

Pixabay.com

<http://pixabay.com/sv/sverige-karta-land-nation-siluet-35134/>

Tidsuppfattning

Habiliteringen.se

<http://pixabay.com/sv/tid-kalender-1%C3%B6rdag-helgen-dag-273857/>

Kvalitetsuppfattning

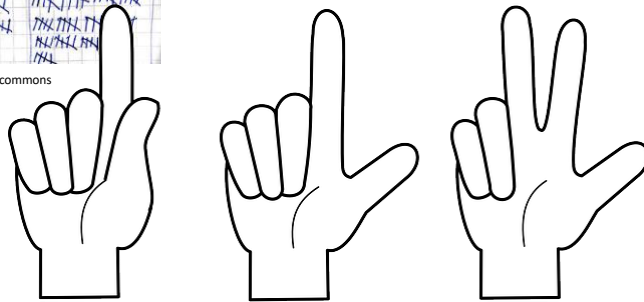

<http://www.hongkiat.com/>

Kvantitetsuppfattning

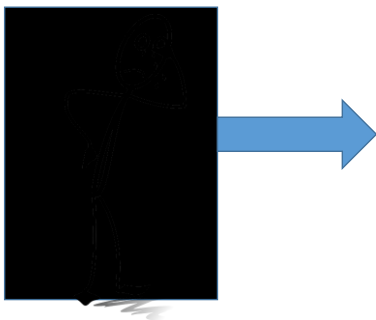

Tally marks counting visitors: Wikipedia commons

Pixabay.com

Orsaksuppfattning

Pixabay.com

Upplägg

- 1: Diagnoser vad innebär dem
- 2. Hur fungerar vår hjärna
- 3: Begreppsuppfattning och förståelse
- 4: **Självreglering och exekutiva funktioner**
- 5: Theory of mind och mentalisering

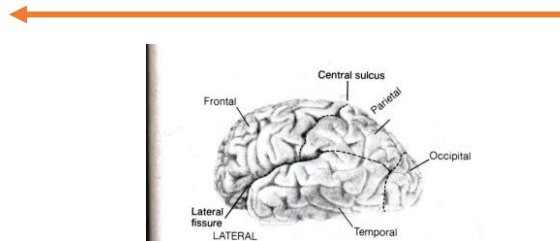
Exekutiva funktioner

"Learning is a side-effect of attending"

Logan

Hjärnans utveckling

Mognaden av centrala nervsystemet går bakifrån och framåt

Exekutiva funktioner

- Har med målinriktade handlingar
- Styra
- Planera
- Viktig i förändring, beslutsfattning, utvärdera vårt beteende
- samordningsfunktion
- Bryter rutiner (stoppar processer och reflexhandlingar)
- Viktig roll i minnet och avancerat tänkande

Exekutiva förmågor och minne

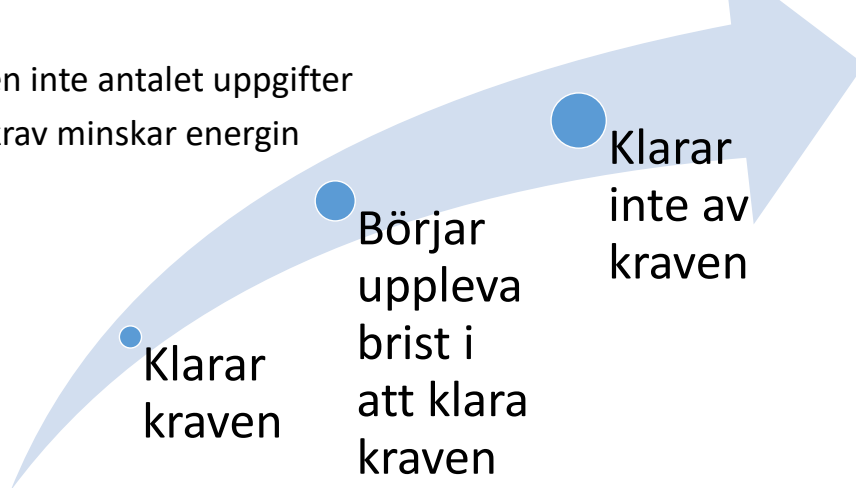
- Reglerar och kontrollerar
- Styrfunktioner
- Vissa är inte färdigutvecklade förrän i 20 års åldern
- Heta och kalla
- Heta är färgade av känslor
- Kalla är mer resonerande –renodlat kognitiva
 - Uppmärksamhet
 - Målstyrt beteende
 - Kognitiv flexibilitet

Svårigheter med olika exekutiva förmåga

- Bromsa impulser
 - Vänta på sin tur, sätter igång utan att lyssna färdigt, pratar för högt, vid fel tillfälle.
- Växla från en situation till en annan (metakognitiv och beteendedel)
 - Acceptera att planer ändras, kan inte ändra strategi, kör fast, svårt med oväntade förändringar
- Känslomässig kontroll
 - Överreagerar, lätt tårögd, översvämmande känslor, starka reaktioner
- Självreflektion
 - Möjlighet att sätta sig själv i relation till andra, realistiska bedömningar av förmåga
- Arbetsminne
 - Disträ, glömsk, slarvar, tappar tråden
- Planera och organisera
 - Svårt att se orsak och verkan, svårt att balansera skola, fritid, hittar inte nya lösningar, planerar inte, rörigt, tappar bort saker ofta.

Stress på verkar vår reglerande förmåga

- Kraven inte antalet uppgifter
- Fler krav minskar energin

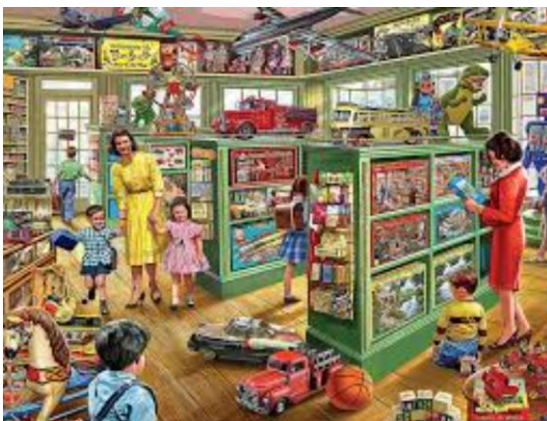

Självreglering

”Individens förmåga att kontrollera känslor och beteende för att hantera omgivningens krav”

Självreglering

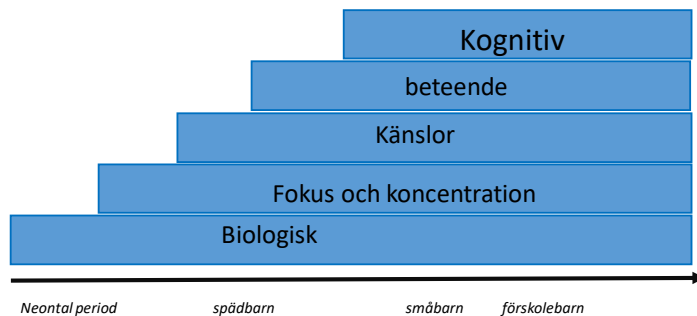
- Att kunna kontrollera vissa responser för att välja en annan.
- Koncentrera sig på något särskilt
- Stöttas genom
 - Förklaringar
 - Förhandlingar
 - Vädjande till självbild
 - Samarbete

Utvecklandet av självreglering

1	Observation	en ställföreträdande framkallande av en färdighet från en skicklig modell
2	Emulation (efterliknar)	imiterande prestation av allmänna mönster eller stil hos en modell med socialt stöd
3	Självkontroll	Oberoende visning av modellens förmåga under strukturerade villkor
4	Självreglering	adaptiv användning av skicklighet över förändrade personliga och miljöförhållanden.

Självreglering inom olika områden

Figur självreglering konceptualiserad och mätt (Calkins & Williford 2009).

Biologisk reglering

- Kontrollera basa fysiologiska processer
- Mognad lägger grunden
- Stöd och positiva relationer stöttar upp detta.
- Barn med bättre biologisk reglering visar bättre exekutiva fungerande och har bättre uppmärksamhet och beteendekontroll

Uppmärksamhet (attentional regulation)

- Definieras som förmågan att organisera, sköta och behålla fokus på utvalda stimuli medan motstånd distraktion från yttre stimuli.
- Reglering genom orientering, omdirigering, upprätthållande av uppmärksamhet
- Krävs för att initiera, hämma och övervaka beteende
- Viktig för att fördröja, bromsa beteenden

Emotionsreglering

- kunskaper och strategier som syftar till att hantera, modulera, hämma och förbättrar känslor och som stöder adaptiva och icke adaptiva responser.
- Externaliserande beteende, kan ha relation till emotionell reglering
- Språk underlättar uttryck av nöd och privat tal kan vägleda beteende

Beteendereglering

- hantera eller kontrollera sitt eget beteende
 - Bete sig enligt krav och direktiv från vuxna
 - Styra impulsiva reaktioner
 - Senarelägga aktiviteter
 - Övervakta eget beteende
 - Avbryta aktiviteter

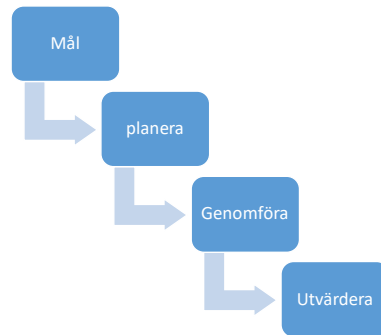

Kognitiv reglering (exekutiva funktioner)

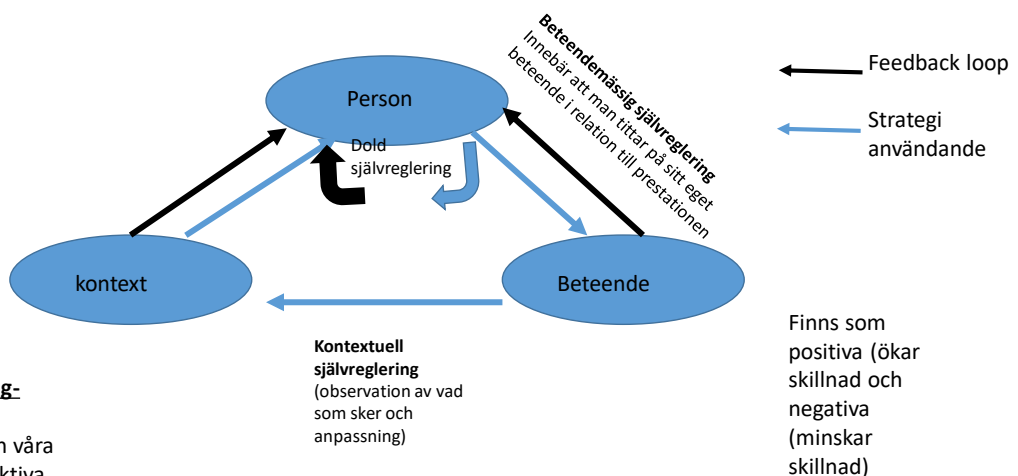
- Innebär att använda kognitiva funktioner för att planera, kontrollera, reflektera för att slutföra uppgifter
- Stöds av kompetenserna som utvecklats tidigare
- Förskolebarn har kognitiv förmåga och problemlösningsförmåga
- Förskolebarn har svårare för
 - kontrollera fokus
 - Beteende
 - Monitorera och organisera planerade aktiviteter
 - Svårt att skifta representationsperspektiv
- Omogna exekutiva funktioner vanligt hos barn med koncentrationssvårigheter

Språkets betydelse för den kognitiva regleringen

- Ömsesidig relation med tankekapacitet
- Styr och riktar våra tankar och handlingar
- Internaliserat tal hjälper oss reglera våra handlingar och organisera oss
- Vanligt med språkstörningar hos individer med neuropsykiatriska diagnoser, kanske rämst pragmatiska

Självreglering tredelad process mellan person, beteende och miljö

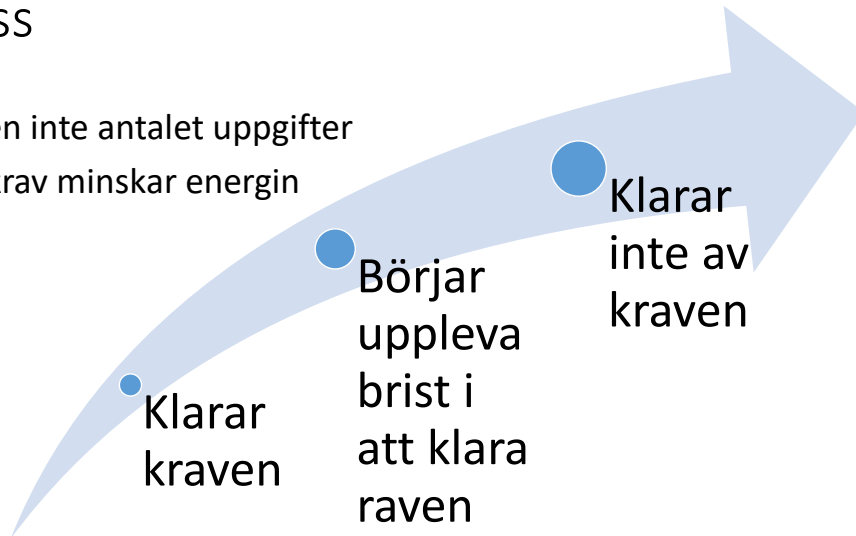

Dold självreglering-
Monitorering och anpassning utifrån våra kognitiva och affektiva tillstånd

Triadic form of self-regulation by Zimmerman, 1989.

Stress

- Kraven inte antalet uppgifter
- Fler krav minskar energin

Utmanande beteende

Bild: E-autism

- Känslomitta
 - Du är stressad stressar personer med autism
- Lågaffektivt bemötande-
 - Svårt att reglera sina egna känslor
 - Smitta av känslor-(god empatisk förmåga, känslig för känslöstämningar)
 - Bemötande
- Utmanande beteende
 - - när kravet inte är anpassat efter förutsättningarna
- Vem äger problemet?
 - I vart ligger problemet

Upplägg

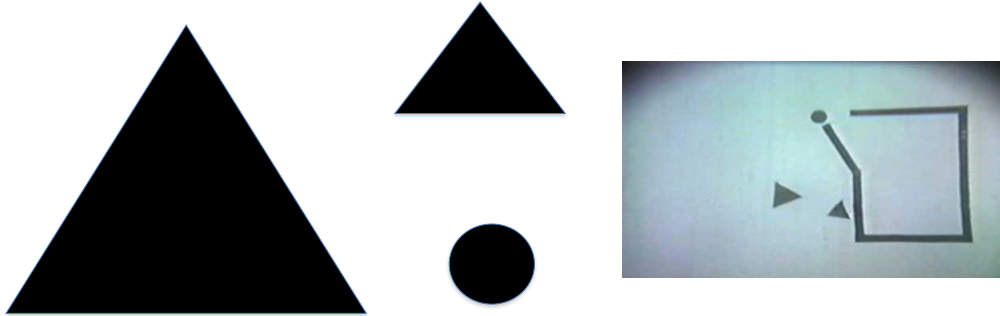
- 1: Diagnoser vad innebär dem
- 2. Hur fungerar vår hjärna
- 3: Begreppsuppfattning och förståelse
- 4: Självreglering
- 5: **Theory of mind och mentalisering**

Holding in mind (Fognagy)

Utvecklandet av mentalisering eller theory of mind

Vad händer i filmen?

Heider and Simmel (1944)

Vår förmåga att sätta oss in och tolka beteende- Theory of mind och mentalisering

Theory of mind eller mentalisering innebär alltså

- Bristande theory of mind innebär
- Förstår inte varför en och samma person varierar sig
- Kunna förstå en känsla som en annan person visar upp
- Kunna förstå vilken känsla jag själv visar upp
- Svårigheter att veta hur jag ska uttrycka en känsla jag har
- Svårigheter att förstå sociala regler (varför ska jag vänta på någon annan, varför får jag inte äta från någon annans tallrik)

Vad är mentalisering

Det handlar om att förstå och kunna resonera om andra människors tankar

Att förstå intentioner

Att förstå vad en person tänker om en annan person

Så vad tror du hon tänker?

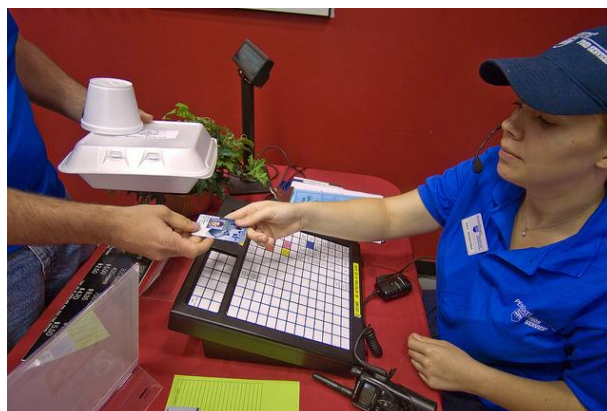
Mentalisering Theory of mind

- Samspel kräver ömsesidighet.
 - Gemensamt uppmärksamhetsfokus- Joint attention –samordnar sin uppmärksamhet med en annan människa mot samma sak.
- Att tillskriva den andra inre mentala tillstånd
 - Övertygelser
 - Avsikter
 - Önskemål
 - Kunskaper
 - Förmågan att låtsas
- Att förstå att andra upplever på sett som kan vara annorlunda än det jag upplever
 - Att förstå att någon annan kan ha en annan bild av en tredje person än jag själv

Social och emotionell förståelse är kopplat till mentalisering (ToM)

- Theory of mind utvecklas
 - Enkla önskningar, känslor och mål
 - Till mer avancerad förståelse kring tankar och tro
- Lär sig att man kan tro fel, att man alltså kan luras och man kan dölja känslor.
- Event knowledge (kunskap om händelser)
 - Förutse och förstå välkända rutiner
 - Förutsäga och kontrollera erfarenheter
 - Ökande kännedom om skillnader

Vi behöver mentaliseringsförmåga för att?

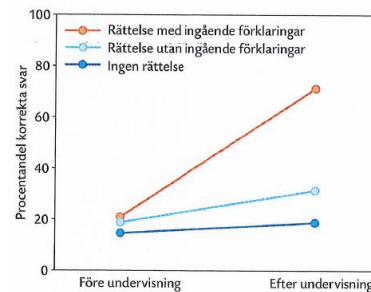

Förstå varför folk gör som de gör
Och agera utifrån detta

False-belief test Sally Anne

Instruktioner kan
stödja upp false belief
test- träna
mentaliserings?

Figur 13.15
Undervisning i
mentaliserings

I en undersökning indelades 36 barn på 3½ år i tre lika stora grupper. Grupp A fick olika uppgifter fördelade över en viss tid och fick både rättelser av fel och förklaringar av de rätta svaren. Grupp B fick motsvarande uppgifter men under en kortare tidsperiod. De korregerades också när de gjorde fel men fick inga ingående förklaringar av sina riktiga svar. För att kontrollera för den utveckling som alltid sker naturligt under en viss tid, testades grupp C vid samma tidpunkt som de två andra grupperna men utan någon föregående övning. Figuren visar antalet riktiga svar på fyra olika slags uppgifter som innebär mentaliseringsförmåga: feluppfattning, se och veta, feluppfattning och emotion samt framtoning och verklighet (Amsterlaw och Wellman, 2006, s. 150).

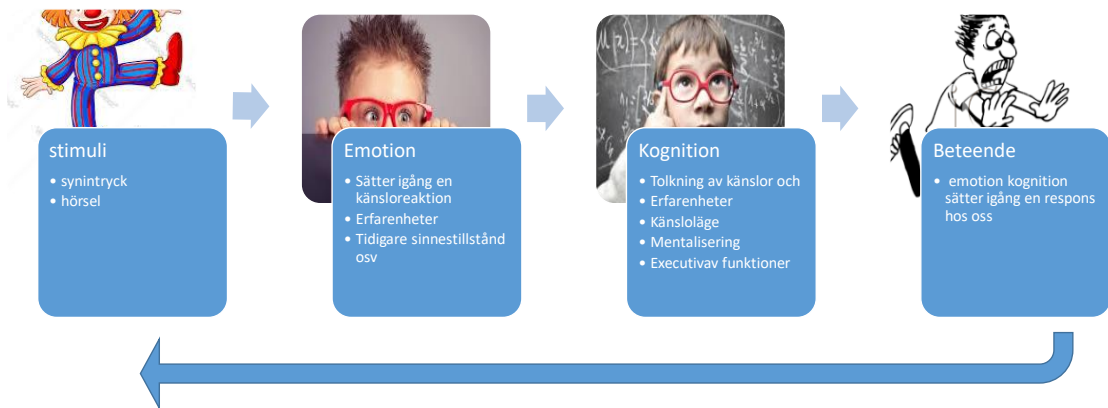
Alltså

- Att vara medveten om medvetandet (holdning in mind)
- Process som gör att vi tänker, galler och gör verkligt för oss
- Förställningsförmågan uppfatta och tolka beteenden som uttryck för mentala avsikter
- Att göra egna och andras handlingar begripliga utifrån bakomliggande mentala avsikter (önskningar, känslor och föreställningar)

Vi använder mentalisering till

- Att utveckla språk och sociala interaktioner
- Att kunna lära någon annan och förstå vad personen vet och inte vet
- Berätta något (små barns privata egocentriska språk ex på det)
- Lära sig nya ord genom att se hur människor i omgivningen använder ordet i för situation
- Dela erfarenheter med någon genom att berätta hur mycket vi gillade t.ex. en film eller genom att ge något vackert.
- Kunna dela och samarbeta på en uppgift och signalera att vi delar ett mål och intentionalitet.

Hur fungerar vi och varför beter vi oss som vi gör?

Tack för mig!